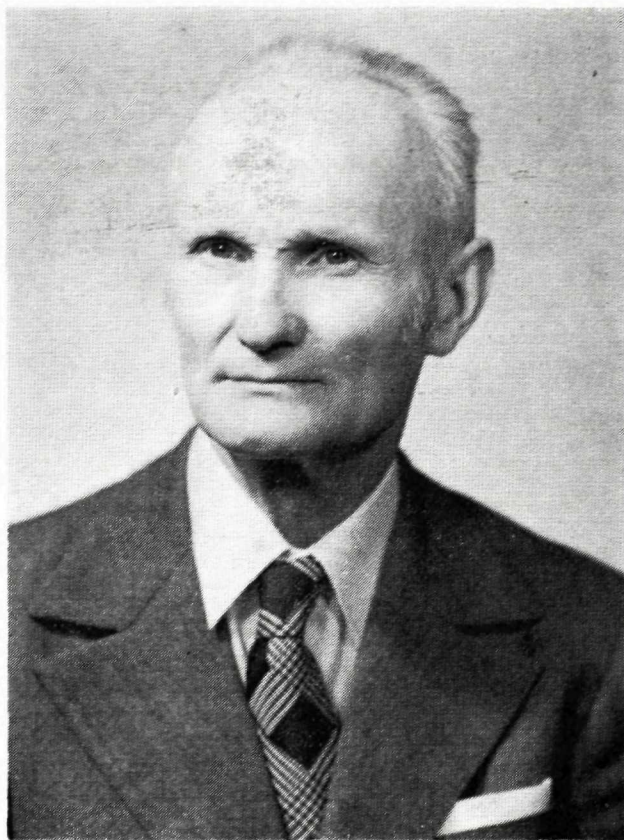

KRONIKA

Prof. RNDr. Jakub Kamenický šesťdesiatročný

17. marca 1977 sa dožil šesťdesiatich rokov univerzitný profesor Jakub Kamenický, člen Katedry petrografie na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Toto jubileum si s úctou pripomína celá slovenská geologická verejnosť, predovšetkým však jeho poslucháči, ktorých zasväcoval do problematiky petrografie a západokarpatského kryštalinika, ale aj tí, s ktorými sa zúčastňoval pri zabezpečovaní nerastných surovín hlavne v Spišsko-gemerskom rudohorí. Pri tejto príležitosti si pripomenieme niektoré závažnejšie udalosti v živote jubilanta.

Prof. J. Kamenický sa narodil vo Veľkom Folkmári v okrese Spišská Nová Ves. Po skončení Čsl. štátnej reálky v Košiciach pokračoval v štúdiách na Prírodovedeckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, ktoré pre vojnové udalosti ukončil v roku 1942 na Prírodovedeckej fakulte v Bratislave. Doktorát urobil v roku 1946 z geológie, petrografie a mineralógie na Prírodovedeckej fakulte UK v Prahe.

V období rokov 1941 až 1945 bol výpomocným a riadnym asistentom na Katedre mineralógie a petrografie Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity. V jeseni v roku 1944 odišiel z Bratislavy a v polovici januára 1945 prešiel na oslobodené územie do Košíc, kde sa spolu s doc. M. Kuthanom zúčastňoval na obnove banských prevádzok, organizoval nové vedenia banských podnikov, ktoré bolo treba personálne nanovo obsadiť, zabezpečiť potrebný materiál na prevádzku baní, čo si vzhľadom na povojnový stav vyžadovalo nesmiernu námahu. Medzi prvé povojnové akcie patrili aj rekonštrukčné práce pri obnove dopravy v Ťahanovskom tuneli a zabezpečenie ťažby antracitu vo Veľkej Trni (zemplínsky ostrov) pre postupujúcu Červenú armádu v množstve 4—5 vagónov denne. Vo februári 1945 sa náš jubilant už zúčastňoval na organizovaní zjazdu baníkov v Košiciach.

Koncom vojny spolu s prof. R. Lukáčom presťahovali laboratórne zariadenie Katedry mineralógie a petrografie SVŠT do Bánoviec nad Bebravou, kde ho zamurovali. Túto akciu urobili napriek rozhodnutiu ministerstva školstva tzv. slovenského štátu, ktoré nariadilo evakuáciu všetkého zariadenia slovenských vysokých škôl do Nemecka.

Začiatkom marca 1945 prof. J. Kamenický spolu s dr. M. Kuthanom obnovili v Košiciach činnosť Štátneho geologického ústavu. Bola to prvá vedecká inštitúcia na oslobodenom území. Riaditeľom ústavu sa stal doc. M. Kuthan. V rámci ústavu sa započalo s geologickým mapovaním uhoľného ložiska vo V. Trni a v okolí Drienovca, najmä však v okolí rudných ťažobných rájov, na čom mal hlavnú zásluhu jubilant.

4. mája 1945 odišiel prof. J. Kamenický spolu so Slovenskou národnou radou do Bratislavy, kde svoju činnosť preniesol aj Štátny geolog. ústav. Na požiadanie ústavu bol prof. Kamenický uvoľnený zo školských služieb, aby mohol organizovať ústav a pripraviť jeho náplň. Hlavnou úlohou bolo geologicky zhodnotiť Nemcami vyrabované bane. Banské závody okrem Rudnian a Nižnej Slanej boli natoľko vyrabované, že zásoby postačovali len na 4—6-mesačnú ťažbu. Bola to aj politická úloha, pretože okrem potrebných surovín bolo treba zabezpečiť aj prácu pre baníkov. Okrem prof. Kamenického sa na týchto prácach zúčastňovali aj D. Andrusov, M. Kuthan, R. Lukáč, J. Katyk, teda všetci (5) geológovia ústavu. Bolo treba ústav kádrom doplniť a vyškoliť ľudí pre rudnú problematiku. Touto úlohou poverili prof. Kamenického a J. Kantora.

Zaisťovanie surovinovej bázy sa sústredilo do Spišsko-gemerského rudohoria, kde v období rokov 1945 až 1951 pracovala prevažná časť geológov ústavu a fakulty a v rokoch 1951—1954 všetci pracovníci ústavu a fakulty (v roku 1954 sa započali spracovávať aj iné oblasti, a to v súvislosti s pripravovanou edíciou geologických máp 1 : 200 000). Jubilant mal z odbornovo-organizačnej stránky na starosti celý Spiš, Dobšínú a V. Slanú. Sám spracoval oblasť Dobšinej, V. Slanej, Sloviniek, Grellenseifenu a Žakaroviec. Výsledky týchto prác sú v posudkoch (spolu 92). Okrem rudnej problematiky prof. Kamenický spracoval z inžinierskogeologickej stránky aj oblasť Dobšinej, a to v súvislosti s inžinierskogeologickými stavbami Dobšiná I a II a urobil aj expertízne posudky keramických surovín SGR. Prof. Kamenický v tomto období vychoval mnoho pracovníkov v rudnej problematike, ktorí potom tvorili odborný geologický základ Východoslovenského rudného prieskumu, neskôr Geologického prieskumu. Mnoho dnešných popredných pracovníkov aplikovanej geológie na Slovensku pracovalo do r. 1954 pod vedením prof. Kamenického, ktorý ich zasväcoval do geologickej, ložiskovoprieskumnej a technickej geológie.

Po konsolidácii geologickoprieskumných a ťažobných podnikov odišiel prof. J. Ka-

menický 1. mája 1954 na Fakultu geologicko-geografických vied UK v Bratislave, kde pôsobil ako docent. V roku 1957 sa zásluhou jubilanta zriadila prvá a doteraz jediná katedra petrografie na Slovensku, na ktorej jubilant pôsobí dodnes (od roku 1957 ako riadny univerzitný profesor so zameraním na petrografiю a geológiu kryštalinika).

Jubilant hneď od počiatku svojej vedeckovýskumnej činnosti pochopil, že bez vyriešenia základných otázok geologickej stavby, magmatizmu, litológie a metamorfizmu nemožno ani v oblasti Spišsko-gemerského rudohoria realizovať plány praktickej geológie. Dokazujú to aj jeho práce o kyslom vulkanizme staršieho paleozoika, o gemeridných granitoch (spolu s L. Kamenickým), ako aj o horninovej asociácii, ktorú dnes chápeme ako ofiolitovú formáciu. Práce J. Kamenického z oblasti Spišsko-gemerského rudohoria sa stali modelom na riešenie genetických problémov komplexov eruptív a metamorfítov. Preto výsledky prác jubilanta nestratili na aktuálnosti a všetky jeho základné petrogenetické závery platia dodnes.

Prechodom z Geologického ústavu na vysokú školu v roku 1954 došlo aj k zmene orientácie vo vedeckej práci jubilanta. Aj keď v prvých rokoch pobytu na fakulte sa venoval skôr rozpracovanej problematike, vyzbrojený poznatkami z mapovania paleozoických komplexov Spišsko-gemerského rudohoria a z laboratórneho štúdia typov eruptív a metamorfítov postupne prešiel na riešenie pravdepodobne najzložitejšej geologickej problematiky Západných Karpát — petrogenézy horninových komplexov západokarpatského kryštalinika. Niekoľko sezón mapoval eruptívne a metamorfované komplexy Považského Inovca, z ktorého zostavil geologickú mapu 1 : 25 000 (rukopis).

V ďalších rokoch sa prof. J. Kamenický venoval terénnemu a laboratórnemu výskumu kryštalinika a mladšieho paleozoika Slovenského rudohoria. V tejto klasickej oblasti alpínskej metamorfózy a rekryštalizácie rozpracoval najmä problematiku mylonitizácie a diaforézy horninových komplexov pararulového, amfibolitového a granitového radu. Časť výsledkov štúdií, i mapa 1 : 50 000, je v tlači.

V Regionálnej geológii Československa (editor T. Buday) jubilant spracoval problematiku litológie, metamorfózy a magmatizmu tatridného a veporidného kryštalinika a paleozoika Spišsko-gemerského rudohoria.

Dlhoročné skúsenosti zo štúdia paleozoika Spišsko-gemerského rudohoria a predkarbónskych útvarov tatridného a veporidného kryštalinika jubilant plne využil pri zostavovaní prehľadných máp — mapy metamorfovaných zón Československa (editor J. Suk), metamorfovej zonálnosti západokarpatskej oblasti pre karpatsko-balkánsku oblasť (spolu s E. Kristom, editor E. Szádeczky-Kardoss); spolu s E. Kristom je autorom časti listov 10 a 11 Metamorphic map of Europe vydanéj pod patronátom UNESCO (editor H. J. Zwart).

Na vytvorenie vedeckého profilu a zameranie jubilanta mal pravdepodobne najväčší vplyv polročný študijný pobyt vo Švajčiarsku v rokoch 1947—1948 u prof. P. Niggliho v Zürichu, u prof. M. Reinharda v Bazileji, ďalej u prof. Huttenlochera v Berne a prof. Gysina v Ženeve. Účasť na zasadnutí zahraničných spoločností a na sympóziách mu pomáhala realizovať smelé plány vo výskume vždy podľa svetového trendu (účasť na zasadnutiach AZOPRO v Poľsku v roku 1973 a na Bajkale v ZSSR v roku 1969, zasadnutie Medzinárodnej mineralogickej asociácie v Zürichu v roku 1959, účasť na sympóziu venovanom problematike európskych variscíd v NDR r. 1974 a i.). Študijné cesty do Belgicka, rumunských Karpát, rakúskych Álp a Maďarska mu umožňovali udržiavať početné a nadväzovať stále nové osobné kontakty.

Okrem vedeckovýskumnej činnosti, v ostatných dvoch desaťročiach aj namáhavej pedagogickej práce, bol prof. J. Kamenický vždy spoločensky činný. Po zriadení Slovenského výboru spoločnosti pre mineralógiu a geológiu sa stal prvým predsedom bratislavskej pobočky a členom čl. výboru, bol 6 rokov predsedom prezídia Slovenského výboru Čsl. spoločnosti pre geológiu a mineralógiu, jedno funkčné obdobie prodekanom Fakulty geologicko-geografických vied, členom vedeckej rady Univer-

zity Komenského, vedeckej rady Prírodovedeckej fakulty, Geologického ústavu a i. Je členom čl. komisie pre udeľovanie najvyšších vedeckých hodností. Za aktivitu na medzinárodných fórach poctili prof. J. Kamenického členstvom v niekoľkých zahraničných geologických spoločnostiach. Je členom redakčných rád geologických časopisov, okrem iných aj Čas. pro min. a geol., Acta geol.-et. geogr. UC.

S osobou jubilanta je neodmysliteľne späté jeho pedagogické pôsobenie na Univerzite Komenského v Bratislave. Zanietený vedec a obetavý učiteľ prednášal stovkám poslucháčov petrografiú eruptívnych a metamorfovaných hornín — vybrané kapitoly z geológie kryštalinika. Desiatky študentov zapojil do riešenia petrogenetických problémov eruptív a metamorfítov. Nebude neskromné, keď celú plejádu jeho študentov (dnes už celé dve desiatky diplomantov a vedeckých aspirantov) zahrnieme do školy, ktorej sa stal zakladateľom.

Vďaka vzácnnej objektívnosti a individuálnemu prístupu si jubilant napriek vysokým požiadavkám na študentov získal ich hlbokú a trvalú úctu.

Na šesťdesiate narodeniny želá jubilantovi prof. Jakubovi Kamenickému celá slovenská geologická obec pevné zdravie a veľa ďalších úspechov v bádateľskej činnosti.

Ján Bartalský — Pavol Grecula

Zoznam publikovaných prác prof. J. Kamenického

- Kamenický, J. 1947: Správa o geologickom mapovaní na liste Gelnica. Práce Štát. geol. úst. (Bratislava), 16, 39—42.
- Kamenický, J. — Kuthan, M. 1947: Správa o geolog. mapovaní andezitovej oblasti na liste Harmanec. Práce Štát. geol. úst. (Bratislava), 16, 43—46.
- Kamenický, J. 1950: Bázické eruptíva spodného triasu v oblasti Spišsko-gemerského rudohoria. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 1, 1, 44—46.
- Kamenický, J. 1950: Poznámky ku gemeridnému kryštaliniku na liste Gelnica. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 1, 2—4, 252—253.
- Kamenický, J. 1951: O hadci pri Dankovej. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 2, 1, 3—30.
- Fusán, O. — Kamenický, J. — Kuthan, M. 1953: Geologický prehľad Spišsko-gemerského rudohoria. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 4, 1—2, 163—220.
- Kamenický, J. 1954: Príspevok k poznaniu hematitových ložísk v okolí Veľkého Folkmára. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 5, 4, 279—294.
- Kamenický, J. 1954: Správa o petrografickom výskume vulkanizmu kremitých porfýrov staršieho paleozoika gemerid. Geol. práce, Spr. 1 (Bratislava), 56—61.
- Kamenický, J. — Kamenický, L. 1954: Správa o petrografickom výskume gemeridných granitov. Geol. práce, Spr. 1 (Bratislava), 61—63.
- Kamenický, J. — Kamenický, L. 1955: Gemeridné granity a zrudnenia Spišsko-gemerského rudohoria. Geol. práce, Zoš. 41 (Bratislava), 5—58.
- Đurovič, S. — Kamenický, J. 1955: Niekoľko poznámok k nálezu novej minerálnej paragenézy z gemeridných serpentinitov. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 6, 3—4, 319—324.
- Kamenický, J. 1956: Vulkanizmus Spišsko-gemerského rudohoria. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 7, 1, 46—57.
- Kamenický, J. 1956: Správa o geologickom výskume a mapovaní severnej časti kryštalinika Považského Inovca. Geol. práce, Spr. 8, 110—124.
- Kamenický, J. 1957: Serpentinity, diabázy a glaukofanické horniny triasu Spišsko-gemerského rudohoria. Geol. práce, Zoš. 45 (Bratislava), 3—71.
- Kamenický, J. 1957: Gemeridné žuly v oblasti Súľová—Hnilec (Spišsko-gemerské rudohorie). Geol. práce, Zoš. 46 (Bratislava), 147—149.
- Kamenický, J. 1957: Kremité porfýry porfýroidovej série gemerid v okolí Helcmanoviec. Spišsko-gemerské rudohorie, staršie paleozoikum. Geol. práce, Zoš. 46 (Bratislava), 139—140.

- Kamenický, J. 1957: Serpentinity a diabázové horniny triasu okolia Jakloviec (severovýchodný okraj Spišsko-gemerského rudohoria). Geol. práce, Zoš. 46 (Bratislava), 137—138.
- Kamenický, J. 1960: Niektoré poznatky z exkurzie do kryštalinika švajčiarskych Álp. Acta geol. et geogr. univ. com., geol. (Bratislava), 4, 279—287.
- Cambel, B. — Kamenický, J. — Krist, E. 1961: Poznámky ku geológii kryštalinika Malých Karpát, Považského Inovca, Tribeča a záp. časti Vepra. XII. zjazd Čs. spol. pre min. a geol. — Zjazd. spiev. (Bratislava), 7—22.
- Kamenický, J. 1962: Tvorba granitoidov v Západných Karpatoch. Geol. práce, Zoš. 62 (Bratislava), 23—32.
- Kamenický, J. 1962: Vývoj názorov, súčasný stav a základné problémy geológie kryštalinika Západ. Karpát. Geol. práce, Zoš. 62 (Bratislava).
- Kamenický, J. 1962: Geologicko-petrografické pomery kersantitov Nízkych Tatier. Geol. práce, Spr. 24 (Bratislava), 24.
- Kamenický, J. 1962: K existencii porfyroidov v tatraveporidnom kryštaliniku Záp. Karpát. Geol. práce, Spr. 24 (Bratislava).
- Kamenický, J. 1962: Kryštalinikum Inovca. In: Vysvetl. k prehľad. geol. mape ČSSR 1 : 200 000, list Wien—Bratislava. Geofond (Bratislava).
- Kamenický, J. 1963: Proterozoikum a paleozoikum Karpát. In: Vysvetl. k prehľad. geol. mape ČSSR 1 : 200 000, list Gottwaldov. Ústřed. ústav geol. (Praha), 35—39.
- Kamenický, J. — Makovický, E. 1966: Molybdenit v granodiorite kráľovohoľského pásma SZ od Tisovca. Geol. práce, Spr. 39 (Bratislava), 179—183.
- Kamenický, J. 1967: Regionalmetamorphose in den Westkarpaten. Acta geol. acad. Sci. Hung. (Budapest), 11, 1—3, 3—12.
- Kamenický, J. 1967: Nekotoryje problemy kristaličeskogo massiva Zapadnykh Karpat. In: Nekotoryje problemy geologii i metalogenii Zapadnykh Karpat. Geol. ústav Univ. Kom. (Bratislava), 31—45.
- Kamenický, J. 1967: Crystalline complex of the West Carpathians. IGC, XXXIII-rd Ses., Prague, Guide to Exc. 16AC. Geol. ústav D. Štúra (Bratislava), 42 s.
- Maheľ, M. — Kamenický, J. — Fusán, O. — Matějka, A. 1967: Regionální geologie Československa. Part II, Vol. 1. Vydav. ČSAV (Praha).
- Kamenický, J. 1968 (in: Maheľ, M. — Buday, T. et al.) 1968: Regional geology of Czechoslovakia. Part II. The West Carpathians. Naklad. ČSAV (Praha).
- Kamenický, J. 1968: Some problems of the West Carpathians crystalline complex. Geol. zbor. Geol. carpath. (Bratislava), 19, 1, 7—20.
- Kamenický, J. 1969: Prof. RNDr. Rudolf Lukáč 60-jährig. Geol. zbor. Geol. carparth. (Bratislava), 20, 1, 201—205.
- Kamenický, J. Krist, E. 1969: Erläuterungen zur Karte der metamorphen Zonen der Westkarpaten. Acta geol. acad. Sci. Hung. (Budapest), 13, 9—20.
- Kamenický, J. — Štol, J. 1970: The nature of contact metamorphism of the Mesozoic of the Banská Štiavnica elevation. Acta geol. et geogr. univ. com., geol. (Bratislava), 19, 109—127.
- Kamenický, J. — Hovorka, D. 1972: Textures of pre-Tertiary Eruptiva and Metamorphic Rock of the West Carpathians. Acta geol. and geogr. univ. com., geol. (Bratislava), 24, 1—407.
- Kamenický, J. 1975: Návrh IUGS na klasifikáciu a nomenklatúru plutonických hornín. Mineralia slov., 7, 1—2, 1—12.
- Kamenický, J. 1976: Die Entwicklung der variszischen Tektonik in den Westkarpaten. Nova Acta Leopoldina, Neue Folge (Halle-Saale), N. 224, B. 45, 135—146.
- Kamenický, J. (v tlači): Der geologische Bau des nordwestlichen Teiles des Vepor—Erzgebirges. Acta geol. et geogr. univ. com., geol. (Bratislava).
- Kamenický, J. (v tlači): Contact metamorphism in the aureole of the Rimavica granite (West Carpathian Mts.). Mineralia slov.
- Kamenický, J. (v tlači): Petrographie und Geochemie der Amphibolite des NW — Teiles des Vepor—Gebirges. Acta geol. et geogr. univ. com., geol. (Bratislava).

Mapy

- Metamorphic map of Europe 1 : 2 500 000. Leiden/Unesco, Paris. (H. J. Zwart, Editor). Sheets No. 10, 11 — Carpathians. Spolu s E. Kristom.

- Mapa metamorfnej zonálnosti pre karpatsko-balkánsku oblasť. Časť Západné Karpaty. Spolu s E. Kristom. (Editor *E. Szádecký — Kardos*; v tlači).
- Mapa metamorfných facií Československa. Časť Západné Karpaty. (Editor *J. Suk*). Praha 1977.

MINERALIA SLOVACA, roč. 9, č. 3 (39)

Vydal Geologický prieskum Spišská Nová Ves v Alfe, Vydavateľstve technickej a ekonomickej literatúry, n. p., 893 31 Bratislava, Hurbanovo nám. 6, tel. 314 41-6

Redakcia: Geoprieskum — Mineralia slovaca, p. p. A-21, 040 51 Košice, Stará Spišská cesta, tel. 385 32

Vytlačili Východoslovenské tlačiarne, n. p., Košice

Rukopis zadaný v apríli 1977, vytlačené v júli 1977, 7,21 AH, 7,35 VH

Povolené Slovenským úradom pre tlač a informácie č. 9/11

Cena jedného čísla 15 Kčs

Objednávky adresujte redakcii časopisu

Subscriptions and correspondence concerning advertisements be sent to SLOVART Ltd., Leningradská 12, 896 26 Bratislava

The Mineralia Slovaca is also available on an exchange basis. For details please write to the Editor, Mineralia Slovaca, P. O. Box A-21, 040 51 Košice, Czechoslovakia.

© Alfa, Bratislava 1977